

DEN NORSKE KIRKE

Nidaros bispedømmeråd

Det kongelige fornyings- administrasjons og kirkedepartement
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Dato: 08.10.2013

Vår ref: 13/199-3 SSKO

Deres ref:

Høringsvar: Tjenestebolig- og bopliktordningen for prestene

Nidaros bispedømmeråd behandlet i sak 60/13 høringsdokumentet Tjenestebolig- og bopliktordningen for prestene. Følgende høringsvar ble vedtatt:

Nidaros biskop og bispedømmeråd takker for muligheten til å delta i høringen knyttet til prestenes tjenesteboligordning. Biskop og bispedømmeråd avgir en felles høringsuttalelse.

Vi finner grunn til innledningsvis å understreke at det er avgjørende viktig at fremtidige tjenesteboligordninger er med å **understøtte at kirken skal være tilstede i alle lokalsamfunn** og at alle sokn skal ha en forsvarlig geistlig betjening. Det er grunnlovfestet at Opplysningsvesenets Fond (OVF) skal bidra til «geistlighetens beste». Endringer i tjenesteboligsystemet må **ikke bidra til å svekke OVF og dets formål**.

Formålstjenlige perspektiver/menighetenes behov:

Følgende 4 perspektiver har tradisjonelt vært begrunnelsen for boplikt for prestene og gjengitt i høringsdokumentet. Vi vil gjerne knytte følgende refleksjoner til disse.

- Prestens tilknytning til menigheten(e) er endret ved at prostiet er tjenesteområde. Samtidig er dette et perspektiv som det fra lokalsamfunn og menighetsråd blir lagt stor vekt på. Mer om dette i eget punkt nedenfor.
- Bolig som kontorsted. Ikke lenger aktuell problemstilling og bør derfor ikke vektlegges i særlig grad.
- Sikre mobilitet. En ordning med tjenesteboliger er med å sikre at alle har likeverdig adgang til å søke stilling i hele landet.
- Rekrutteringssituasjonen er utfordrende i Dnk og i Nidaros bispedømme i særdeleshet. Det er særlig dette formålet som begrunner en boligordning for prestene. Derfor behandles dette i eget punkt nedenfor.

Individuelle og personlige perspektiver:

En tjenesteboligordning forplikter enkeltpersoner i et stillingsforhold. Det er derfor viktig at ordningen ses på fra et individuelt og personlig ståsted.

Bosted og bolig hører vanligvis til innenfor den individuelle og private sfære. Et tjenesteboligsystem må derfor så langt som mulig være fleksibel og ikke unødig sterkt gripe inn i den enkeltes personlige frihet. Dette hensynet må allikevel oppveies mot hensynet til at kirken skal sikres tilstrekkelig betjening i alle lokalsamfunn.

Fritaksordninger og mulighet for alternativ oppsparing til fremtidig egen primærbolig må sikres for dem som bor i tjenestebolig.

Tjenesteboliger er med å sikre at alle har likeverdige muligheter til å søke stilling i hele landet.

Privatøkonomiske konsekvenser av en tjenestebolig er komplisert og det er knyttet usikkerhet til virkningene i et livstidsperspektiv. Det må arbeides for at uheldige skattemessige virkninger for beboerne blir minimalisert.

Samfunnsmessige og kirkelige endringer

Prestenes boligordning er vokst frem under til dels andre samfunnsforhold enn dagens. Det har skjedd endringer på et bredt felt som bosetting, kommunikasjon, organisering og arbeidstakers rettigheter mm.

Endrede bosettingsmønstre og bedre kommunikasjoner gjør at dagens plassering av prestens bosted ikke alltid er optimal og det er mulig å tenke mer fleksibelt om dette, samtidig med at prestedtjenesten opprettholdes alle steder. Også beredskapsordningen er med å sikre en forsvarlig geistlig betjening gjennom hele døgnet.

Boligene

Tjenesteboligene er svært ulike med stor variasjon i størrelse, standard, vedlikeholdsbehov og egnethet. I høringsnotatet understrekes det at dagens tjenesteboligsystem ikke har en bærekraftig finansiering på sikt, fordi vedlikeholdskostnadene er svært store.

Vi vil understreke at vedlikehold av presteboliger er en primæroppgave for OVF og at dette må prioriteres fremfor andre behov. Det kan allikevel være gode grunner for færre tjenesteboliger enn i dag. Desto viktigere blir det at de boligene som beholdes, holder en tilfredsstillende standard og kvalitet.

Historiske, kirkelige og kulturelle perspektiver.

De kulturhistoriske verdier knyttet til prestegårdene trekkes frem i høringsnotatet. Vi vil gjerne peke på at slike verdier er knyttet både til de prestegårder som er underlagt fredningsvedtak og til mange andre som har en sentral og sterk posisjon i lokalsamfunnet, gjerne knyttet direkte til en kirke og kirkegård.

Å ivareta disse kulturhistoriske verdiene kan ikke bli en oppgave for den enkelte prest eller menighet. Prestens bolig må vurderes ut i fra hensiktsmessighetsbetraktninger knyttet til både prestens (familiens) og kirkens behov.

Ansvar for de kulturhistoriske verdier er et kollektivt ansvar som må sikres gjennom offentlige ordninger og finansiering. Slike prestegårder må fortrinnsvis sikres for kirkelig bruk.

Vi vil særskilt peke på bispegården i Nidaros som er en del av et større domkirkeanlegg og som bør sikres kirkelig formål.

OVF må forpliktes på en tett dialog med biskop og bispedømmeråd ved spørsmål om eventuell salg eller annen bruk av denne type boliger.

Særskilt om tilknytning

Prestens tilknytning til menigheten har tradisjonelt vært hovedbegrunnelsen for boplikt, men er blitt endret ved at prostiet er blitt prestens tjenestedistrikt. Ved avvikling av boplikten ser ikke departementet grunn til å opprettholde bestemmelsen om at presten skal bo i tjenestedistriktet. Dette vil bidra til å svekke tilknytningen og tilstedeværelsen mellom prest og lokalmenighet.

Tilknytningen og tilstedeværelsen mellom prest og menighet oppleves som både meningsfull og viktig både for prester og for folk i lokalmenigheten. Slike hensyn må også vektlegges fremover.

Bedrede kommunikasjonsforhold gjør at avstand kan vurderes noe annerledes i dag

enn tidligere. Oppheves bestemmelsen om bolig i tjenstedistriktet, må reglene for tjenstekjøring gjennomgås.

Særskilt om rekruttering.

Det er kun til Trondheimsprostiene at søkertilgangen generelt er tilfredsstillende, men enkelttilfeller med god søkertilgang andre steder finnes.

De stillinger som ikke har kommunal tjenstebolig i Trondheim utlyses uten boplikt, men med et boligtilbud som omgjøres til boplikt for dem som tar i mot boligtilbudet. P.t. gjelder det 20 stillinger. Det er vanskelig å fastslå boligordningens betydning for søkertilgangen i Trondheim. Utenfor Trondheim er ikke dagens boligordning tilstrekkelig for å få tilfredsstillende søkertilgang.

Rekrutteringsgrunnlaget for prestestillinger.

Høringsnotatet viser til at tjensteboligordninger ellers i samfunnet er avskaffet og stiller spørsmålsteget ved om det er hensiktsmessig å opprettholde ordningen for prestskapet.

Følgende momenter kan anføres til spørsmålsstillingen:

- Prestetjenestens særpreg er å være tilstede i folks hverdag der hvor de bor og må derfor ha en særskilt desentralisert struktur.
- Prestetjenesten er en spesialisert tjeneste med særskilte kvalifikasjonskrav og som tilsier at det er et begrenset søkergrunnlag og dermed også begrenset «konkurranse» om stillinger.
- Det er viktig å unngå at det er privatøkonomisk risikabelt å ta i mot stilling fordi en må skaffe egen bolig på et sted med et vanskelig boligmarked. Problemstillingen er også aktuell i særskilte pressområder hvor prisnivået på boliger er så høyt at det vil være svært vanskelig for en prest å etablere seg i lokalmeningen uten tjenstebolig.

Boligmarkedet i Nidaros

Høringsnotatet ser for seg en eventuell opprettholdelse av tjensteboliger i et mindre omfang enn i dag og da knyttet til stillinger/steder med rekrutteringsutfordringer. En foreløpig og anslagsvis gjennomgang¹ av plassering av prestestillingene i Nidaros viser at om lag 80-100 stillinger er plassert i områder med det som kan karakteriseres som et alminnelig velfungerende boligmarked hvor det er mulig å kjøpe og selge bolig med akseptabel risiko. Tilsvarende finnes det 30-40 stillinger som er plassert slik at det er stor risiko knyttet til fremtidig verdiutvikling.

Kompensatoriske tiltak

Departementet peker på at andre kompensatoriske virkemidler kan erstatte boligordning og boplikt. Dette er tiltak som dels kan komme den enkelte prest/beboer direkte til gode gjennom f.eks nedsatt husleie o. l. og dels sette arbeidsgiver i stand til å tilby attraktive betingelser knyttet til stillinger.

Ved endringer i boligordningen må bispedømmerådene bli i stand til å sette inn tiltak som sikrer både rekruttering og at prester blir værende i stillinger i hele bispedømmet. Det er nødvendig at det settes inn «friske» midler til slik bruk.

Høringsspørsmålene - oppsummert

1. Bør tjensteboligordningen videreføres/avvikles?

¹ Områdene er nærmere definert til konkrete kommuner, men må gås gjennom konkret hvis det blir en aktuell problemstilling å redusere antall tjensteboliger.

Avvikles som generell boplikt, men boplikt opprettholdes i definerte stillinger/steder. Bispedømmerådet må settes i stand til å yte kompensatoriske tiltak for å sikre rekruttering.

2. Er dagens ordning formålstjenlig for Dnk?

Rekrutteringsperspektivet er det viktigste formålet for en tjenesteboligordning. Rekrutteringen ville vært enda vanskeligere uten tilbud om tjenestebolig mange steder. Tjenestebolig er med å styrke tilknytningen mellom prest og lokalmenighet.

3. Mellomløsning er en nedskalert boplikt for et betydelig antall stillinger. Støtter høringsinstansen en slik løsning?

En slik nedskalert løsning støttes og er i tråd med svaret på spm 1 ovenfor.

4. Skal bispedømmerådene selv bestemme hvilke stillinger som skal opprettholde boplikt?

Bispedømmerådene bør få slik myndighet fordi det er Bispedømmerådets ansvar å sørge for en forsvarlig prestedtjeneste i alle sokn i bispedømmet og det er de som har best kjennskap til rekrutteringsutfordringene.

5. Bør boligordningen avvikles generelt med unntak av de kirke- og kulturhistoriske boligene?

De kulturhistoriske boligene bør håndteres på lik linje med øvrige boliger. Kulturhistoriske verdier kan ikke alene begrunne opprettholdelse av boplikt. Boplikt kan opprettholdes der hvor rekrutteringshensyn tilsier at det er nødvendig med tjenestebolig, se spm. 1 og 4. Boligene som ikke brukes som prestebolig bør ellers i størst mulig grad sikres for kirkelige formål, men med annen offentlig finansiering.

6. Tilbud om tjenestebolig og andre kompensatoriske tiltak.

- Endring av dagens ordning må kombineres med tilbud om bolig for nærmere angitt stillinger og at bispedømmerådene settes i stand til å iverksette andre kompensatoriske tiltak.
- Det må forutsettes at tjenesteboligene settes i god stand og sikres godt vedlikehold med minimum kvalitet og standard generelt som i samfunnet for øvrig. Tjenesteboligene må ha en beliggenhet som er attraktiv/hensiktsmessig for beboerne.
- Videre må det forutsettes at det er tilstrekkelig økonomi i systemet til at tilskuddene til boligeierne (kommune, Fellesråd, private) er slik at kvaliteten på boligen kan opprettholdes.

Bispedømmerådene må tilføres økonomiske forutsetninger for å iverksette de ulike kompensatoriske virkemidler.

Med vennlig hilsen

Gunn Karlsaune e.f.
stiftsdirektør

Steinar Skomedal
seksjonsleder
Direkte innvalg: